

Ötven sor

Sok ezer tizennyolc éves lány és fiú borítékolta az elmúlt napokban életének egyik legfontosabb lépését. Kitöltötte és leadta jelentkezési lapját, döntött, melyik felső fokú oktatási intézményben szeretne továbbtanulni. Amikor kézbe vettem a magyar felsőoktatási intézmények 1984. évi felvételi tájékoztatójának közel hatszáz oldalas kötetét (ami megjelenése pillanatában bestseller és hiánycikk lett), kicsit jobban bíztam a

borítékolt remények

valóra válásában. Mármost abban, hogy a négy hónap múlva esedékes felvételen valóban azok kerülhetnek az értelmiségi hivatás előszobájába, akik nem a felvételi lapot kitöltve rágták ceruzájuk végét: *mi legyek, ha nagy vagyok*. Természetesen a remény önmagában sohasem elég. A képesség és rátermettség sem. Kitartó szorgalom, következetes felkészülés, alaposág, magabiztos és bármikor mobilizálható tudás, no és a ne felejtsem, szerencse kell ahhoz, hogy szeptembertől a most érettségire készülők közül kik lehetnek gólyák az egyetemeken, főiskolákon.

Néha számomra ez már kíméletlen versenynek tűnik. Ismerek olyan fiatalokat (még gyerekeket!), akik mást sem hallanak otthon, mint hogy „ha nem készülsz már most az orvosira, elsős (meg másodikos) korodban, mekkora szegényt hozol ránk!” S kezdődnek a különórák, a kiszabott porciók számonkérései, az előretanulások — s elröppennek a legszebb esztendő, s netalántán egy sikertelen felvételit követően a családi botrányok. Tudni kell, vannak olyan szakok, ahol tíz-tizenkétszeres a túljelentkezés évek óta, s sok egyetemen átlagos a négy-ötösös. Jól meg kell hát gondolni a döntést — s ez már önismeretet feltételez, mi több, a szülők, pedagógusok és az osztályközösségek felelősségét is.

Több mint félszáz felsőoktatási intézmény várja a jelentkezőket. Van olyan szak, például a művészettörténet, ahol mindössze ötven, meteorológusnak nyolcan tanulhatnak. Az ország négy orvosegyetemének általános orvosi keretszáma 840, a villamosmérnöki 410, de színészek, rendezők és operatőrnek összesen 30. A bejutásért mindenütt próbára teszik a jelentkezőket. Új módszer szerint, a maximális 120 pontért, az alkalmasságot, a rátermettséget is megméri. S nem mindenki olyan tehetséges és szerencsés, mint a Ki miben tudós? ifjú matematikusai, vagy az országos középiskolai tanulmányi versenyek legjobbjai. A többieknek — a döntő többségnek — meg kell küzdeni a *tanulási lehetőségért!*

A gyermekkori álmoknak vége. Már nem mozdonyvezetők, űrhajósok, színészek, atomtudósok, primabalerinák és élsportolók akarnak lenni legjobban, hanem közgazdászok, magyar-angol szakos tanárok, programozó matematikusok, jogászok, erdőmérnökök, népművelők. A társadalom értelmiségi utánpótlása, az igények és szükségletek által megszabott létszámokban, a lehető legmagasabb kvalifikációval. De vajon hányan képesek közülük tizennyolc évesen fölmérni és önmagukban tudatosítani, hogy nem csupán továbbtanulnak (mert valahol csak el kell tölteni az időt), hanem értelmiségi hivatást is választottak. Mert nem kedvelem a jogászt, aki butikot nyitott, a vegyészt, aki fóliázik és disznókat hizal, a tanárt a benzinkútnál.

A remények a borítékokban. Hamarosan elindulnak az egyetemek, főiskolák címére.

Tandi Lajos

Koncert, vásár, vetélkedő

A tudománygyűjtemény KISZ-bizottságának hagyományos vetélkedő seregszemléjét (JATE-VESE) az idén március 19. és 24. között rendezik meg. A gazdag programból előzetesen csak azokat emeljük ki, melyek a város fiataljainak érdeklődésére is számot tartanak. A Sportcsarnokban 19-én este a P. Mobil és a Hobo Blues Band együttes koncertjét rendezik meg; 21-én dzsesszhangversenyt tartanak az auditorium maximumban (Z. Namislawski). Mindkét zenei eseményre már most lehet jegyeket vásárolni az egyetemi KISZ-bizottságon (Dugonics tér 12.).

Fotókiállítás, filmbemutató és anket, sport- és szellemi vetélkedők, néptáncbemutatók, kóruskoncert, kaszkadőrök bemutatói és természetesen diszkó is szerepel a tervezett programban, nemkülönben a diákrekort megválasztása, természetesen a vidám korteshadjárat után. A JATE-VESE (melynek részletes programját később közöljük) a Dugonics téri „Csicseri-vásár”-ral zárul.

Fehérvári műsor

Fehérvári műsor címmel megjelent a székesfehérvári kulturális és sportrendezvényeket ismertető programfüzet első száma. A 16 oldalas kiadvány a jövőben havonta rendszeresen megjelenik. A színház- és a moziműsoron kívül tartalmazza a város kulturális intézményeinek programját, nyitva tartási idejét, az egész havi sportnaptárt, s ismertetéseket is közöl egyes színházi előadásokról, filmekről, kiállításokról. A képesfüzet öt forintba kerül, s az újságárusoknál, a postahivatalokban kapható, de elő is fizethető.

Kár, hogy...

Bemutató a Kisszínházban

A szerelmes testvérpár: Dobos Kati (Annabella) és Vass Gábor (Giovanni)

...kurva. Igaz, ez a szó ugyan állítólag nem bírja el a nyomdafestéket (bár az utóbbi évtizedekben e tétel kitarótan cáfolódik), de tekintve, hogy fenti szó a színpadon a második részben vagy tízszer elhangzik, másrészt pedig John Fordnak, a 17. századi „poszt-shakespeare-iánus” angol drámaíródalom reprezentánsának eredeti darab-címében félreérthetetlenül ez a bizonyos, igencsak haragszó szerepel, muszáj használni. Igaz, a darabot játszották *Kár, hogy szajha* címmel is, a mostani premier plakátjai pedig egy ügyesnek ható szemérmes fordulattal csak a kezdőbetűt jelölik, a többiit szemlesütve kipontozták, de a tények ettől még tények maradnak, mondjuk hát már ki végre azokat nyíltan.

Szóval: kár, hogy... igen, az. És persze sok minden másért is kár. Kár, hogy John Ford, mint színpadi szerző mostanáig legföljebb ha angol szakot végzettenek ismerős nálunk annyira-amennyire. Hiszen a Stuart-kori angol dráma e tán legutolsó jelentős képviselője szinte a görögök objektivizmusával dacolva transzponálta a véget elleni harcot az emberi lélekbe, a nagy, pusztító szenvedélyeket a tovatűnt reneszánsz szomorúságával, a korai barokk súlyától górnvedten ábrázolta — ezáltal egy vérfertőző Rómeó és Júliatörténetbe helyezvén mindent. És kár, hogy a testvérszerelmek lázadásában ebben a műben mai szemmel ropant nehezen válhat aktuális, izgalmas mondandó, szükségzerű, morális természetű áthallások modelljévé. A Kár, hogy k olyan, akár egy korabarokk „mozifilm”, amelyben a rendező a fantáziadús cselekménybonyolítást többféle szálon úgy futtatja, hogy a képzelte korabeli mozinéző mindenből — tragédiából, szenvedélyből, érzelmekből, humorból, cselzővészből — éppen annyit kapjon, hogy szinte meg is csömörljön belé. Peregnék a képek gyorsan egymás után, a szem szinte káprázik tő-

lük, úgy tűnik, szédült rohangálás az egész történet, ami mozszerűnek mozszerű ugyan, de nem biztos, hogy az alapvető esztétikai célt, a katarikus hatást is elérni tudja. Legalábbis ma. S szintúgy kár, hogy a szegedi előadás rendezőjét, a tehetséges főiskolás Bodolay Gézát mintha túlzottan befolyásolta volna a különben egyedül lehetséges aktualizálási lehetőség, nevezetesen a bűnös és képmutató környezettel szembenálló szerelmes testvérpár tisztaságának költői szépségű felmutatásigénye. Mert ez a törekvés, különösen a produkció első részében, éppen azokban a tényezőkhöz hiúsul meg, amire építeni akar: a gyors jelenetváltásokban, a pergő, sok szálon futó cselekményinterpretációban, Vas István újdontáján, lírai szépségű fordításának csiszolt mondatokban és nem utolsósorban Ford „utó-shakespeare-i” művészetének dramaturgiai következetlenségeiben. Vagyis: az eredeti szándék szerint a szcenikailag alkalmasított költőiség magányos, tehát majdhogynem tökéletesen hatástalan marad a kellő súly hiányában igazán romlottnak nem is tűnő szerelmespár-környezetben. Itt az apa, Florio (Mentes József) sokkal inkább tisztességtelenül aggódik, enyhén tehetetlen bácsikának látszik, mint lányán tüzzel-vassal túladni akaró, számító atyának, az idióta, tragikomikus véget ért Bergetto (Ragó Iván) nagybátyja, a másik pármái polgár, Donado (Király Levente) csak öcsikéje bugyutaságán bosszankodó jól szituált úrnak és nem szintén számító, visszatartóan atyáskodó embernek: a sztorit még tovább bonyolító Richardet (Állítólagos orvos”) pedig (Flórián Antal alakítja) nekem ösztönösen szövege csupán Kőlcsey Ferenc Huszt című költeményének ama bizonyos lebegő rémalakját idézi (ugye, emlékeznek: ő az, aki figyelmeztet „Honfi! Mit ér epedő kebel e romok

ormán...”). Ráadásul a dinamizmusban jóval erőteljesebb második részben a furra piros esőköpenyben pompázó pápai nuncius (Lengyel János), no meg a „kurva” szóval egyáltalán nem fukarkodó Sorenzo, úgys, mint a testvérszerelm révén felszarvazott férj (Hollai Kálmán) már úgy látszik, megkésve próbálja biztosítani megvalósulásában azt a bizonyos alapvető esztétikai célt: a szerelmeseik tragikus végének katarikus hatását a nézőben.

Ugyancsak kár, hogy a két, egyébként igen jól játszó főszereplő, Dobos Kati (Annabella) és a drámaiságot szinte egyedül végig következtetesen kifejezni tudó, kifejezetten stílusos alakítást nyújtó Vass Gábor (Giovanni) nem tud megfelelni „éllel” kibújni a veres költői nyelvezet verslábai közül, s időnként úgy tűnik, nem tudnak megbirkózni a néha túlzásba vitt, nem mindig szükséges hangeffektakkal sem, a tragikus nyirkosságoktól a circuszgi „ attrakció! ”-t idéző dobpergésekig.

Kár, hogy a szépség, úgys, mint színpadi eszmény, pláne a közelmúltban Miskolcon bemutatott, ilyen szempontból akár revelatívának is nevezhető Rómeó-előadás után, most nem tudott igazán meggyőzően teret nyerni. Pedig Varga Mátyás eredetien stilizált Erzsébet-kori díszletképe és Molnár Zsuzsa méltó tartással korhű jelmezei no meg az eddig nem említett szereplők, Kovács Zsolt (Bonaventura szerzetes), Zágoni Zsolt (Grimaldi), Szirmai Péter (Vasquez), Bognár Zsolt (Poggio), Fodor Zsóka (Hipolita), Goda Márta (Philotis) és Szabó Ildikó (Putana) hatásokban mindvégig éppúgy megteszik, amire képesek, akárcsak a mű maga. De ami nem fér össze, az nem fér össze, akár szajha, akár k... van a plakáton. Viszont a közönség tansol. És ez azért csak nem kár.

Domonkos László

Budó Ágoston emlékére

Március 4-én lenne hetvenéves dr. Budó Ágoston Kossuth-díjas egyetemi tanár, akadémikus, a JATE Kísérleti Fizika Intézetének volt professzora, a SZAB első elnöke. Immár 15 éve, hogy nincs közöttünk. Emlékét szeretném röviden felidézni.

Budapesten született 1914. március 4-én, kishivatalnok családból. Miután érettségi vizsgáján túl volt, a fia sorát védő apa a jogi pályára terelte. Így lett a matematika és a fizika iránt már középiskolában élénken érdeklődő ifjúból joghallgató. Az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulat által — első éves hallgatók részére — kiírt verseny, mindenki legnagyobb meglepetésére egy joghallgató, Budó Ágoston nyerte meg. Elhivatottságának bizonyítása után iratkozott át a természettudományi karra, ahol most már fizikusnak készült. Egyetem után, egyéves ösztöndíjjal, a holland származású Nobel-díjas Debey professzor mellett dolgozott Berlinben. Itt új témát kapott, ugyanis Debey a dielektrikumokkal foglalkozott. Tudományos lelkiismeretességével végzett munkájának eredményeként Debey a fiatal munkatárs dolgozatát küldte el publikációra a magáé helyett.

A berlini Max Planck Intézetből 1938 nyarán tért haza. A műegyetemi fizikainézetben kapott fizetés nélkül, tanárségdi állást. Vég-

leges kinevezést csak 27 éves korában, hátamögött már 14 tudományos dolgozatával a szegedi polgári iskolai tanárnaképző főiskola fizika tanáraként kapott, 1941-ben. A szegedi Tudománygyűjtemény Kísérleti Fizika tanszékére 1950-ben került, vezető professzornak, ahol fotolumineszcenciával kezdett foglalkozni.

A fizikai tudományok művelésében elért sikerei eredményeként a Magyar Tudományos Akadémia 1950-ben levelező, 1960-ban rendes tagjává választotta. Kossuth-díjjal 1951-ben tüntették ki. 1961-től tagja volt az Akadémia elnökségének, és öt éven keresztül vezette a Matematikai és Fizikai Tudományok osztályát, titkári megbízásban. Szegeden akadémiai kutatócsoportokat hozott létre, és kitartó szervező

munkája eredményeként jött létre a Szegedi Akadémiai Bizottság, amelynek első elnöke lett. Több hazai és külföldi tudományos társaságnak tagja volt, és az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Csongrád megyei csoportjának munkáját társadalmi tevékenységével elnökként irányította.

Alkotó géniusza még sokat sejtetett, tudományága még további nagyszerű megállapításait, a fizikusok további dolgozatokat és könyveket vártak tőle, és nem alaptalanul, hiszen csak 55 éves volt, amikor elhunyt. Budapestről az 1969. december 23-án indult gyorsvonaton érte a halál. Volt lakóházának falán (Szeged, Berzsenyi u. 1.) 1979. december 23-án emléktáblát avattak.

Bátyai Jenő

Valaha, esküvő után...

... az akkor még biztosan boldog ifjú párnak az volt az első dolga, hogy szembenézzen a fényképezőgép lencséjével; a mű — az esküvői fotó — pedig afféle örök emlékként ott lógott a lakás diszhelyén. Rég volt, talán igaz se volt, s lehet az is, hogy akkoriban a házasságok is tartósabbak voltak.

— Változnak az idők — állapítja meg tömören Szabó Jenő, a Szegedi Fény-

képész Szövetkezet elnöke. — És? — Igyekszünk lépést tartani. — Milyen tempóban? — Ahogy a pénztárcánk engedi. Nemrégiben készült el az új, színes felvételek ki-dolgozására alkalmas laboratóriumunk az Észak város részben. Kellett is, mert egy-re több bér munkát kell vállalnunk ahhoz, hogy talpon tudjunk maradni.

— A közönségnek mindezt mit jelent? — Hamarabb lesznek késszen a hozzánk beadott színes filmek és belőlük a képek. — A jövő? — Nehéz évre jön egy még nehezebb. Nem tehetünk mást — igyekszünk szolgáltatásaink színvonalát növelni.

— pif —

Tanfolyam pantomimeseknek

M. Kecskés András pantomim-üvész irányításával intenzív tanfolyam indul március 10-től a József Attila Tudománygyűjtemény klubjában. A pantomimstúdióba várják mindazokat a fiatalokat, elsősorban amatőr színjátszókat, egyetemistákat, főiskolásokat, akik szeretnék elsajátítani a műfaj alapjait. A foglalkozásokat hetente kétszer, szerdán és szombaton tartják majd: a résztvevők mozgásgyakorlatokat végeznek, művészettörténeti és elméleti ismereteket szerez-

nek. Március 9-ig lehet jelentkezni a JATE-klubban (telefon: 11-022 52 mellék), vagy az egyetem közművelődési titkárságán (Dugonics tér 12., telefon: 12-140,3).

Ennek a művészeti ágnak sok híve van a városban. A bizonyos: a meglehetősen ritkán idelátogató pantomim-együttesek általában telt házak előtti mutathatják be programjaikat. A műfaj itteni meghonosodásának eddig az volt a gátja, hogy az érdeklődők nem találtak helyet és kellő pártfogást...